

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΛΟΓΟΥ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Α' βραβείο Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού διαγωνισμού (1983)
Μνήμη Δημήτρη Μπίρη (1944 - 2002)

ΕΙΚ.1

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
- ΥΨΗΛΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ
Τάσος Μπίρης
Δημήτρης Μπίρης
Πάνος Κόκκορης

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ:
Γραφείο Γιάννη Ρόζου

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
- ΥΨΗΛΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ
Γιώργος Χριστοφίλης

ΣΤΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
- ΥΨΗΛΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ
Θόδωρος Βουδικλάρης
Νίκος Δέτσης
Λιόντος και συνεργάτες ΕΠΕ

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
- ΥΨΗΛΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ
Θόδωρος Τιμαγένης

ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΚΗΝΗΣ
Φίλιος Φυλακτής,
Stage & studio constructing CO

**ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ**
Γεώργιος Φωτίου

**ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**
Ναταλία Μπλάνα

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
Παναγιώτης Ρίζος

ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
Δήμος Ηρακλείου

**ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΕΠΤΑΗ-ΔΕΠΑΝΑΛ ΑΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ:**
Κωνσταντίνος Λατρώνης,
Πολιτικός Μηχανικός
Παναγιώτης Αναστασάκος,
Πολιτικός Μηχανικός
Γιώργος Πολυχρονάκης,
Τοπογράφος Μηχανικός
Ειρήνη Κανατέλια,
Τοπογράφος Μηχανικός

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ
Μιχάλης Κωνιός,
Αρχιτέκτων Μηχανικός
Εμμανουήλ Φορτσάκης,
Πολιτικός Μηχανικός
Δημήτρης Νεονάκης,
Μηχανολόγος Μηχανικός
Αντώνης Τσάπαλης,
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός

ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
2005 - 2012

ΕΤΟΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ
2020

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ
30.000m²

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
Μπάμπης Λουϊζίδης,
Αρχιτέκτων Μηχανικός
Κατερίνα Γληνού,
Αρχιτέκτων Μηχανικός
Σοφία Τσιράκη,
Αρχιτέκτων Μηχανικός

Μεταξύ των συντελεστών
κατασκευής του έργου
συγκαταλέγονται οι εταιρείες:

ALUMIL
Αρχιτεκτονικά Συστήματα Αλουμινίου

PORIOΤIS
Επισκευές και καλλωπισμός επιφανειών
εμφανούς σκυροδέματος

Sika Hellas
Στεγανοποιητικά υλικά

ΕΙΚ.2 Η ΚΤΗΡΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΚΟ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ('ΠΟΛΗ' Η ΙΔΙΑ).

ΕΙΚ.3 ΔΥΟ ΑΝΤΙΚΡΙΣΤΕΣ 'ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ' ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ:
Η ΤΕΘΛΑΣΜΕΝΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΗ
ΤΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ

1. ΤΟ ΕΡΓΟ

(α) Η ιστορία

Αφορά στη σπάνια περίπτωση μιας μακρόπνοης Ιδέας δημόσιου χαρακτήρα -ταυτοχρόνως και βαθιά επιθυμία ενός προβλεπτικού συνειδητοποιημένου πολίτη- που αναπάντεχα δεν πήγε χαμένη.

Εμπνευστής της ιδέας ήταν ο αείμνηστος Ανδρέας Καλοκαιρινός και στόχος του η συλλογική αξιοποίησή της από τον ευρύ κοινωνικό χώρο σύμφωνα με τη σχετική εισήγησή του προς το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ηρακλείου.

Ο ίδιος υπήρξε και η κινητήρια δύναμη που διασφάλισε τις βασικές προϋποθέσεις για την πλήρη ολοκλήρωση αυτής της πολύτιμης προσφοράς του προς τον αγαπημένο τόπο του, την Κρήτη, μέσω συγχρηματοδότησης του έργου από το Ίδρυμα "Ανδρέα και Μαρίας Καλοκαιρινού".

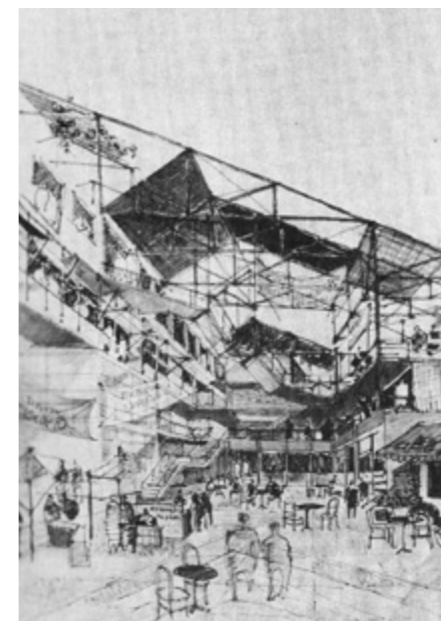
Ήταν προϋποθέσεις σύνθετες:

Από τη μια μεριά, αφορούσαν στη διασφάλιση του (ανθρωπιστικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού) χαρακτήρα του συγκεκριμένου εγχειρήματος.

Και από την άλλη, αφορούσαν σε ζητήματα διαδικαστικά, λειτουργικά, οικονομικά, με πρώτο και κύριο εκείνο της εξεύρεσης και απόκτησης κατάλληλου χώρου ανέγερσης και λειτουργίας του Πολιτιστικού Συνεδριακού Κέντρου. Και ειδικότερα προκειμένου να ικανοποιεί τη λειτουργία του αλλά και τον συμβολισμό του ως ευκρινές Τοπόσημο της πόλης.

ΕΙΚ.4

ΕΙΚ.5

ΕΙΚ.6

Έχει μάλιστα ιδιαίτερη σημασία ότι, πέραν των παραπάνω, ο Καλοκαιρινός δώρησε τον χώρο αυτό στον Δήμο, στους Δημότες, στην κοινωνική και πνευματική ζωή της Κρήτης, αλλά όχι μόνο.

(β) Η σημερινή ευτυχής συγκυρία

Στον συγκεκριμένο χώρο λοιπόν, απέναντι στο ιστορικό Ενετικό Τείχος και σε άμεση ζωντανή επαφή με την πόλη του Ηρακλείου, το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο βιώνει σήμερα την ολοκλήρωση μιας πολυκύμαντης φάσης 40 χρόνων (!) της ιστορίας του (και πιο ειδικά σε αναφορά με τη διαδικασία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και της υλοποίησής του).

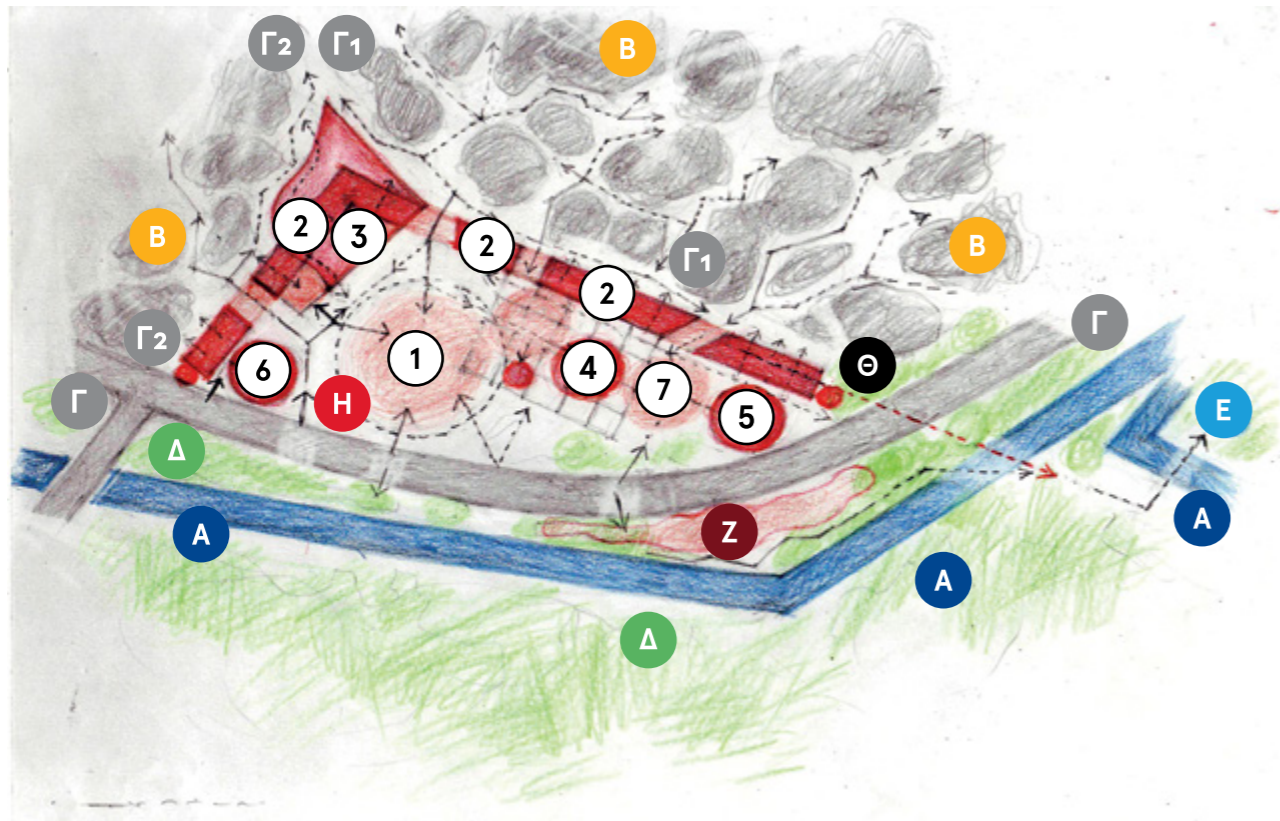
Μια ιστορία που ξεκινά το μακρινό 1980, με τη δημοσιοποίηση του αποτελέσματος του σχετικού Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού προσχεδίων και την ανάθεση της μελέτης στην ομάδα αρχιτεκτόνων και των ειδικών συνεργατών τους που είχαν αποσπάσει το Α΄ βραβείο.

(Σημειώνεται εδώ ότι στην επιλογή της θεσμικής διαδικασίας των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών, ως υποχρεωτικής για τα δημόσια έργα -στον αντίποδα εκείνης της "απευθείας ανάθεσης"-, είχε ευτυχώς συμβάλει δυναμικά ο ίδιος ο Ανδρέας Καλοκαιρινός).

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ:

ΕΙΚ.5 ΠΑΝΟΣ ΚΟΚΚΟΡΗΣ ΣΚΙΤΣΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΕΙΚ.6 ΤΑΣΟΣ ΜΠΙΡΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟ ΣΚΙΤΣΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- A** ΕΝΕΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ
- B** ΓΕΙΤΟΝΙΑ
- Γ** ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΛΕΩΦΟΡΟΣ Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑ
- Γ₁** ΟΔΟΣ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ
- Γ₂** ΟΔΟΣ ΡΩΜΑΝΟΥ
- Δ** ΖΩΝΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
- Ε** ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ
- Ζ** ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ 'ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ'
- Η** ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ 'ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ'
- Θ** ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΓΕΦΥΡΑ
- 1** ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
- 2** ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΤΕΡΥΓΑ (ΧΩΡΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΩΔΕΙΟ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ, ΣΥΛΛΟΓΟΙ Κ.Α.)
- 3** ΜΕΓΑΛΗ ΑΙΘΟΥΣΑ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ'
- 4** ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ (ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ)
- 5** ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
- 6** ΜΙΚΡΗ ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ
- 7** ΤΟΠΙΚΑ ΑΙΘΡΙΑ

ΕΙΚ.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΗΤΗΣ: ΚΤΗΡΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ (ΚΑΙ ΟΧΙ ΚΤΗΡΙΟ)

ΕΙΚ.7 ΔΥΟ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ 'ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ' ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΠΟΛΗΣ, ΟΠΟΥ Η ΙΣΤΟΡΙΑ, ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΙΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΟΥΝ ΑΝΤΙΚΡΙΣΤΑ: ΑΦΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ Η -ΣΥΜΒΟΛΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΗ ΚΑΙ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΗ- ΧΘΟΝΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ, ΩΣ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟ ΝΟΤΙΟ ΟΡΙΟ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΠΟΛΗΣ, ΚΑΙ ΑΦΕΤΕΡΟΥ, ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΚΡΙΝΗΣ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΛΙΘΙΝΗ ΠΤΕΡΥΓΑ -ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΑΜΒΛΕΙΑΣ ΓΩΝΙΑΣ- ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ. ΔΗΛΑΔΗ, ΤΟ -ΔΙΑΤΡΗΤΟ ΑΠΟ ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ- ΦΙΛΤΡΟ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΑΛΛΗΛΟΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΗΣ ΤΗΣ 'ΠΟΛΕΟΕΙΔΟΥΣ ΔΟΜΗΣ' ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΚΤΗΡΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ.

Σήμερα λοιπόν, αυτή η μακρόχρονη φάση τελειώνει πια. Και αρχίζει μια – πολλά υποσχόμενη – νέα, που βρίσκει το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο ως υλοποιημένη (και ήδη εν λειτουργία) *Κτηριακή Σύθεση*.

(δ) Η επιλογή του όρου ‘Κτηριακή Σύθεση’

Μία εξήγηση:

Ο παραπάνω ειδικός όρος διαφέρει σημαντικά από τον απλό όρο “Κτήριο”. Γι’ αυτό και επελέγη προκειμένου να επισημάνει συντομογραφικά, αλλά και με πληρότητα, την αρχιτεκτονική ιδιομοφία που χαρακτηρίζει το Π.Σ.Κ.

Θεωρήθηκε δηλαδή ότι το πρωτογενές ενωτικό πνεύμα της αρχαϊκής λέξης “**Σύθεση**” αποδίδει στον όρο “**Κτηριακή**” το πλήρες νόημα που αυτός καλείται να εκφράσει στην περίπτωση του Π.Σ.Κ., αποδίδοντάς του μάλιστα και ανάλογη υλική-αρχιτεκτονική υπόσταση. Νόημα χώρων και δράσεων *πολιτισμικών, κοινωνικών*, εντέλει *ανθρωποκεντρικών*, που θα κάνουν ζωντανή πραγματικότητα το συγκεκριμένο –αρχιτεκτονικό και όχι μόνο– εγχείρημα. Νόημα που τώρα πια εκφράζεται για πρώτη φορά, όχι μόνο θεωρητικά, αλλά και ως συγκεκριμένη υλική εφαρμογή. Και έτσι σημαδεύει τον Τόπο, την Κρήτη, ενώ (ελπίζεται) να αφήσει το αποτύπωμα της ενεργούς παρουσίας της και στον διεθνή χώρο. (Και τούτο, καθώς υπάρχουν ήδη σημαντικές προθέσεις και τεχνικές δυνατότητες για ανάλογες συνεργασίες μεταξύ των δύο χώρων).

Τέλος, υλοποιημένη αρχιτεκτονική εφαρμογή με ειδική, εντόπια ταυτοχρόνως και διεθνή, ιδεολογική και υφολογική ταυτότητα. Που –όπως ίσως φανεί στη συνέχεια του παρόντος κειμένου– ενδέχεται να καταστήσει τη νεότευκτη “Κτηριακή Σύθεση” *διακριτό, μαχόμενο, καινοτόμο* δείγμα γραφής της αρχιτεκτονικής μας των τελευταίων 40 χρόνων.

(ε) Η παρουσίαση του έργου με βάση τη συνθετική ιδιομορφία του

Ως “Κτηριακή Σύθεση”, λοιπόν (και ταυτοχρόνως, *σύνθεση ανοιχτή, πολυλειτουργική, διαδραστική, ανθρωποκεντρική*), θα παρουσιασθεί στη συνέχεια το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο για πρώτη φορά, ενόσω είναι σήμερα πλήρες και εν λειτουργία. Και επομένως, ενόσω το εικονογραφικό υλικό της παρουσίασης δεν είναι πια μόνο σχέδια και φωτορεαλιστικές αναπαραστάσεις του υπολογιστή, αλλά “κανονικές” φωτογραφίες που έχουν ληφθεί επιτόπου του –πλήρως πραγματοποιημένου– έργου. Ένα “ζωντανό” υλικό που παρουσιάζει “πώς είναι” στην πραγματικότητα το αρχιτεκτόνημα και όχι μόνο πώς “φαίνεται ότι είναι” στο μυαλό του αρχιτέκτονα, ως –συχνά– ανικανοποίητη επιθυμία του.

Και φυσικά, όλα τα παραπάνω στη βάση ότι πρώτιστη προϋπόθεση της γνώσης και ενσυναίσθησης για το “*Είναι*” της αρχιτεκτονικής αποτελεί η βίωσή της επιτόπου του έργου, όπως ελπίζουμε ότι θα συμβεί και στην περίπτωση του Π.Σ.Κ.

ΕΙΚ.9 Η ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΚΗ - ‘ΠΟΛΕΟΕΙΔΗΣ’ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ. Η ΑΝΑΛΟΓΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

ΕΙΚ.10 ΕΙΣΣΟΔΟΣ ΣΤΟ Π.Σ.Κ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ

2. ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ

(α) Η σχέση του με το άμεσο (φυσικό, ανθρωπογενές, κοινωνικό, αρχιτεκτονικό) περιβάλλον του

Πρόκειται για μια ολοζώντανη γειτονιά (αρχικά λαϊκή και στη συνέχεια μικροαστική), ως χαρακτηριστικό δείγμα της άναρχης σταδιακής επέκτασης του Ηρακλείου προς νότο, με αρχικό όριο και γραμμή αναφοράς το ιστορικό Ενετικό Τείχος.

Έχει σημασία ότι αυτή την -εκ γενετής άναρχη, ταυτοχρόνως και συνεχώς μετασχηματιζόμενη- γειτονιά δεν θεωρήσαμε ως προβληματική κατά την εξέλιξη της μελέτης, του σχεδιασμού, της υλοποίησης και -κυρίως- της μελλοντικής λειτουργίας του Π.Σ.Κ.

Αντιθέτως, απετέλεσε για εμάς ένα πρώτο βήμα προκειμένου να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε κατά το δυνατόν καλύτερα αυτό το -πολύ κοντινό στο Π.Σ.Κ.- ειδικό αστικό δείγμα της πόλης. Και, μέσω αυτού, να εντοπίσουμε πιθανές επιθυμητές σχέσεις της αρχιτεκτονικής πρότασής μας με τις ευρύτερες (και πιο κεντρικές) περιοχές του Ηρακλείου.

Εντούτοις, γρήγορα διαπιστώσαμε ότι ήταν δείγμα μη προσφερόμενο για εύκολη κατηγοριοποίηση ή ομογενοποίηση, ταυτοχρόνως όμως και εξαιρετικά ζωντανό, ανθρώπινο, κοινωνικό, δημιουργικό, επομένως και ικανό να δώσει αρχική “πνοή ζωής” σε ένα Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο με ανάλογα χαρακτηριστικά.

Και ήταν ακριβώς αυτή η *δημιουργική πολυσημία* της γειτονιάς που θεωρήσαμε ως θετική δύναμη συσχέτισης του Π.Σ.Κ. με τον εντόπιο, αλλά και με τον διεθνή, πολιτισμικό χώρο. Εκεί όπου η δημιουργικότητα εκφράζεται πια με απρόβλεπτη ένταση και συνεχείς μεταλλάξεις στον χρόνο. Και όπου το Π.Σ.Κ. προσβλέπει για συνεχή μελλοντική επικοινωνία και συνεργασία.

Έτσι, εξαρχής της πορείας αναζήτησης της “*Κεντρικής Ιδέας*” του συγκεκριμένου έργου, οι μελετητές δεν ήταν μόνοι. Αντιθέτως (και σε αναφορά με την κοντινή γειτονιά και τους κατοίκους της) είχαν συνεχώς στο μυαλό τους ως νοητό σύμβουλό τους τον αμφίσημο -“γνωρίζοντα”, αλλά και “μη γνωρίζοντα”- κοινωνικό χώρο. Κοινωνικό χώρο που -εκ των πραγμάτων- κρίνει τα πάντα, μεταξύ αυτών και τα πολιτιστικά θέματα. (Και μάλλον καλώς συμβαίνει αυτό, καθώς η αντίστιξη θέσεων και αντιθέσεων είναι δύναμη που γεννά το “νέο”).

Οι παραπάνω σκέψεις αναφορικά με την επίδραση της πολυσημίας του κοινωνικού χώρου στον πολιτισμό, την τέχνη, την αρχιτεκτονική (όπως άλλωστε πίστευε και ο Α. Καλοκαιρινός για το εμπνευσμένο εγχείρημά του) απετέλεσαν έτσι τη βάση για να αποδώσουμε σε αυτό την ανάλογη αρχιτεκτονική πολυσημία μιας πολυπαραγοντικής Κτηριακής Σύνθεσης.

ΕΙΚ.11

ΕΙΚ.12

ΕΙΚ.13

ΕΙΚ.14

ΕΙΚ.15

ΕΙΚ.14-15 ΕΣΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΤΟΥ '80

ΕΙΚ.16

(β) Το Κλίμα της Κρήτης

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν ότι ως λύτης του γρίφου των αντίρροπων παραμέτρων της ζητούμενης αρχιτεκτονικής ιδέας λειτούργησε ο ίδιος ο τόπος, η Κρήτη, των θέσεων και αντιθέσεων. Και πιο ειδικά λειτούργησε το κλίμα της Κρήτης: το φως και η σκιά του, η ηπιότητα και ένταση των εναλλαγών του, ο απρόβλεπτος μεσογειακός χαρακτήρας του.

Ένα ήπιο μεσογειακό κλίμα που –πιστεύουμε ότι– προτρέπει τον κάτοικο της γειτονιάς, τον κάτοικο της μεγαλούπολης, αλλά και τον αρχιτέκτονα σε μια αρχιτεκτονική:

- Περισσότερο *φιλική* (και όχι ανταγωνιστική) προς τη φύση και τους ανθρώπους μεταξύ τους.
- Και γι' αυτό, περισσότερο *χθόνια*, παρά υπερτεχνολογική.
- Περισσότερο *ελεύθερη*, παρά εξουσιαστική προς τον χρήστη και τη ζωή του.

Σε σχέση με την παραπάνω αξιοποίηση του κλίματος ως συνθετικού στοιχείου της αρχιτεκτονικής, ιδού και πάλι, “ωσει παρούσα”, η διαφορά ανάμεσα στην έννοια “Κτήριο” και την έννοια “Κτηριακή Σύνθεση”, που αναφέρθηκε προηγουμένως ότι χαρακτηρίζει το Π.Σ.Κ.

Ανάλογα, στη δεύτερη περίπτωση, είναι και τα συνθετικά χαρακτηριστικά του Πολιτιστικού Κέντρου. Χαρακτηριστικά μιας πολυδιάστατης (και όχι άκαμπτης) αρχιτεκτονικής αντίληψης, με μεγάλη δυνατότητα προσαρμογής της στις –ποικίλες, έως και αμφίσημες– απαιτήσεις της πολιτισμικής λειτουργίας του.

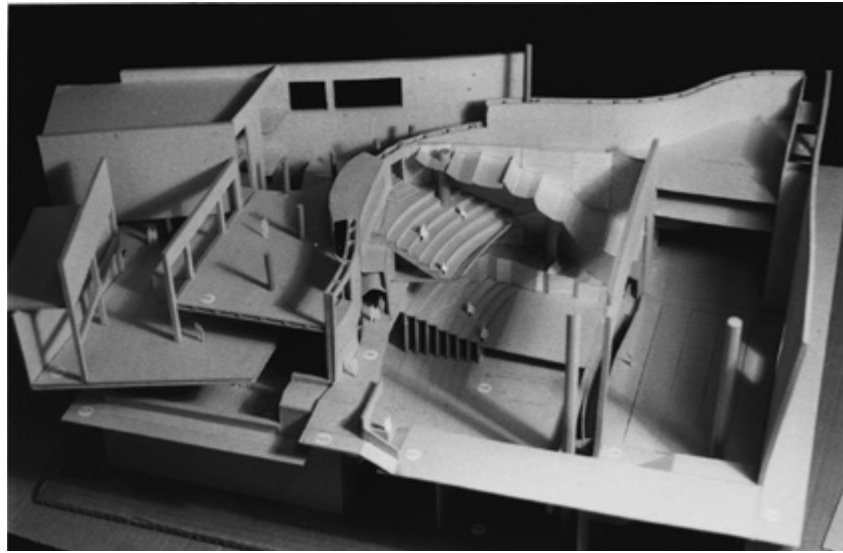
ΕΙΚ.16 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ: ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΦΩΤΟΣ ΚΑΙ ΣΚΙΑΣ

ΕΙΚ.17 ΕΔΩ, ΤΟ ΦΩΣ ΚΑΙ Η ΣΚΙΑ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΤΟ ΔΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΕΚΦΑΝΣΗ ΤΟΥ.

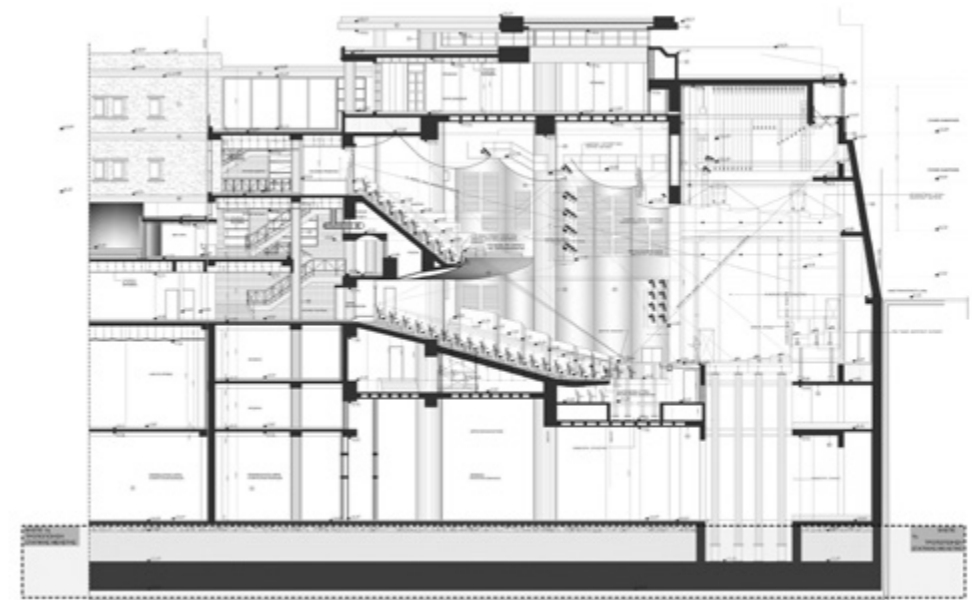

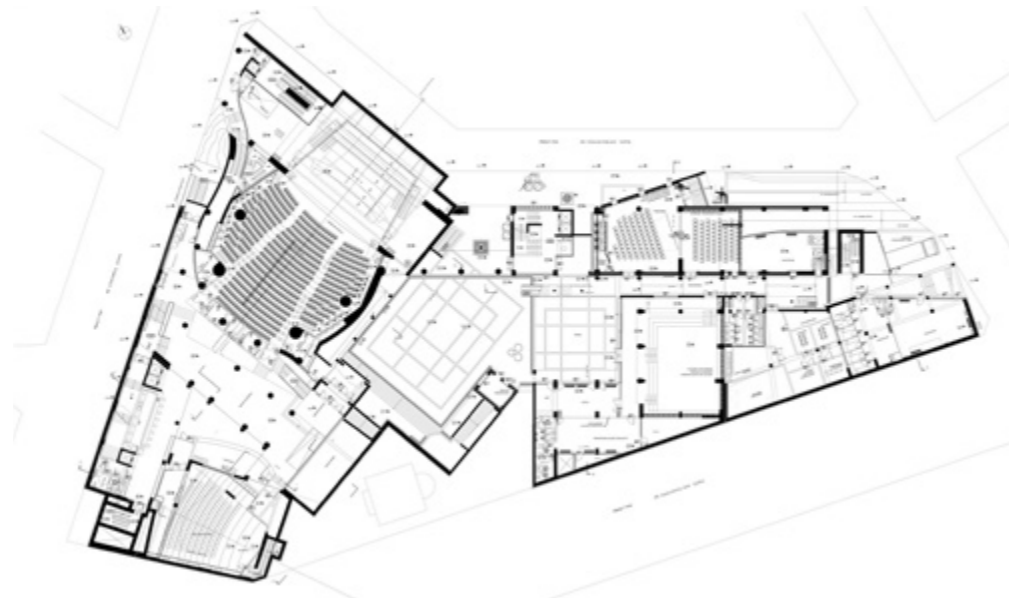
ΕΙΚ.18 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ: ΕΝΤΟΠΙΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΟΥ ΓΕΝΝΑ ΑΝΑΛΟΓΩΣ ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.

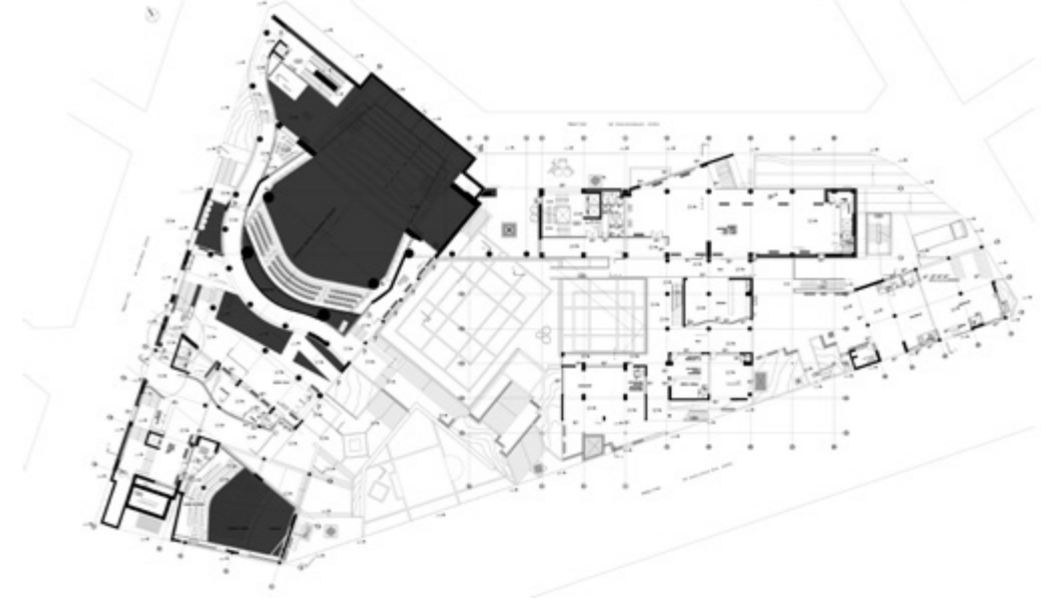
ΕΙΚ.19 ΠΡΟΠΛΑΣΜΑ (ΕΝ ΤΟΜΗ) ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ' 800 ΘΕΣΕΩΝ. Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΟ ΠΟΛΥΩΡΟΦΟ ΦΟΥΑΓΙΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥΣ-ΕΞΟΔΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΙΣΟΓΕΙΑ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ ΤΟΥ. (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ)

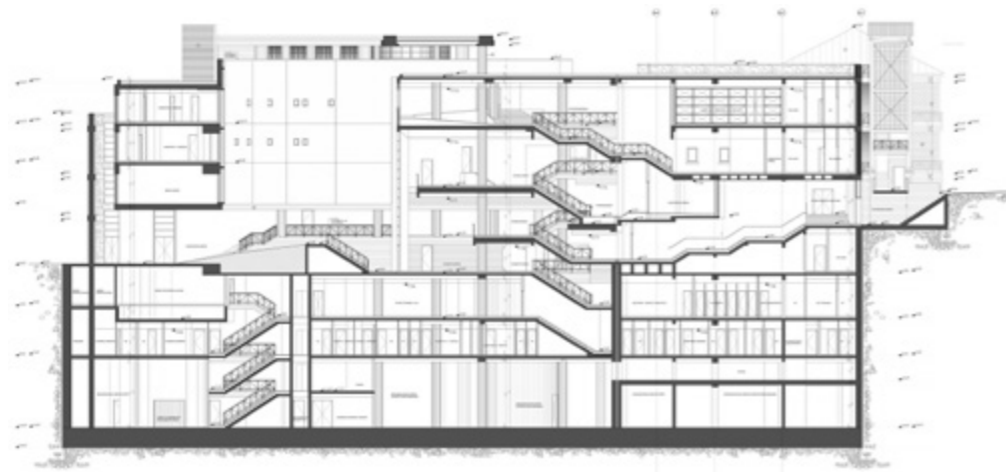
ΕΙΚ.21 ΤΟΜΗ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ (ΑΠΟ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ ΠΑΝΟΥ ΚΟΚΚΟΡΗ, ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΠΑΝΟΣ ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ). ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ Ο 'ΟΦΙΘΕΙΔΗΣ' ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΘΟΛΩΤΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ. ΔΙΑΣΧΙΖΕΙ ΤΟ 'ΣΩΜΑ' ΤΗΣ ΚΤΗΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ, ΕΝΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΡΩΜΑΝΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΙΣΟΓΕΙΑ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ. (ΒΛ. ΚΑΙ ΚΑΤΩΦΗ Β'ΕΠΙΠΕΔΟΥ, ΕΙΚ.22)

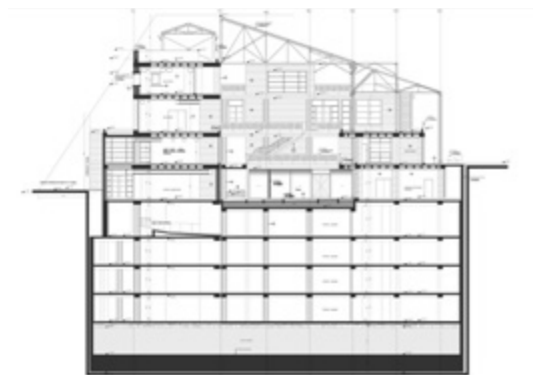
ΕΙΚ.20 ΚΑΤΩΦΗ Α'ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤ. +0.40

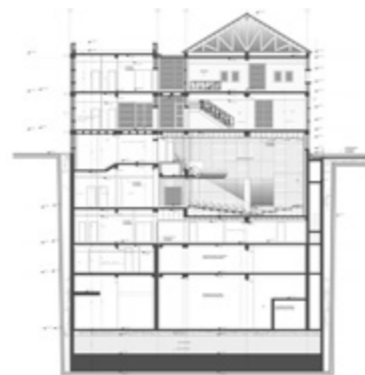
ΕΙΚ.22 ΚΑΤΩΦΗ Β'ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤ. +4.50

ΕΙΚ.23 ΤΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

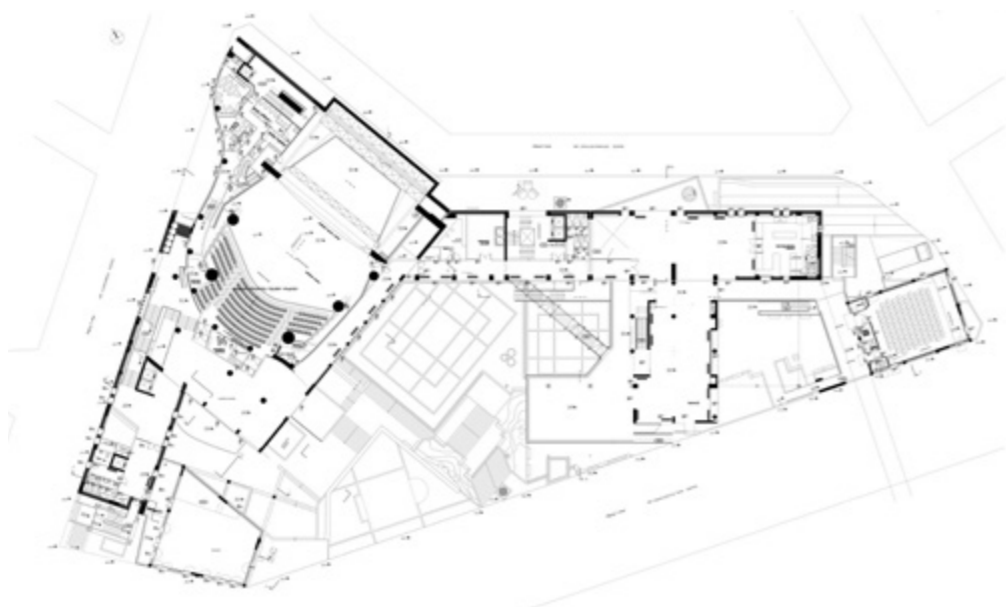
ΕΙΚ.24 ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ ΣΤΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ

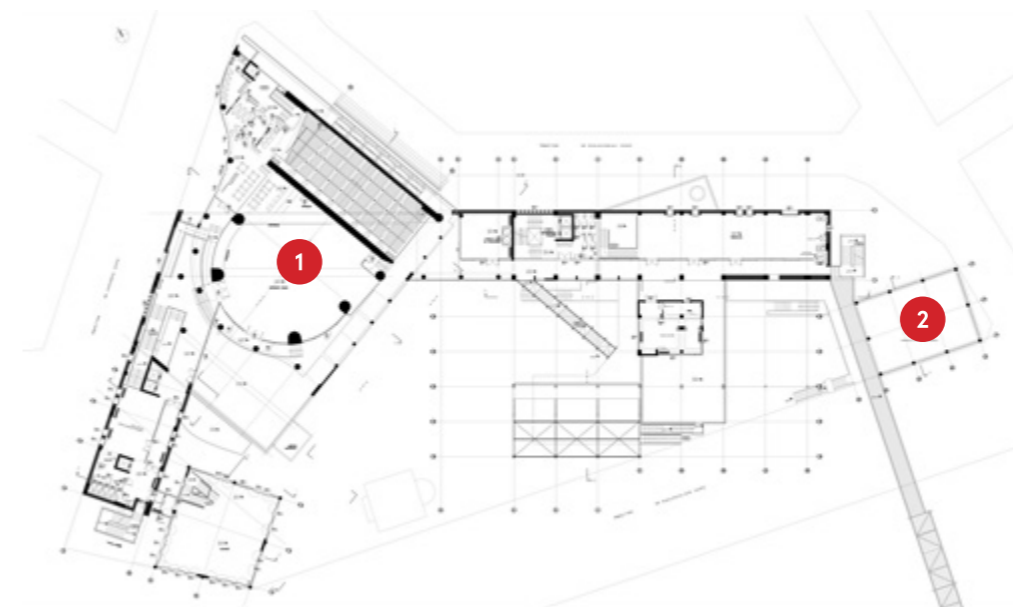
ΕΙΚ.25 ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ ΣΤΗ ΜΙΚΡΗ ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ 240 ΘΕΣΕΩΝ

ΕΙΚ.27 ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (1) -ΒΛ. ΚΑΤΩΨΗ ΣΤ. 12.50- (ΓΙΑ ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ Κ.ΛΠ.) 230 ΘΕΣΕΩΝ. ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΔΩΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΜΕ ΕΥΡΕΙΑ ΘΕΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΗ.

ΕΙΚ.26 ΚΑΤΩΨΗ Γ'ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤ. +8.15

ΕΙΚ.28 ΚΑΤΩΨΗ Δ'ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤ. +12.50. (1): ΧΩΡΟΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ, (2) ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΑΙΘΟΥΣΑ ΓΥΛΠΤΙΚΗΣ

ΕΙΚ.29 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ: ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΒΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. -Ο ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ, ΤΟΣΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΗΣ 'ΠΟΛΕΟΕΙΔΟΥΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ'. -Η ΙΣΟΓΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΣ - ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, ΣΤΟ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ 'ΤΣΑΚΙΣΜΑΤΟΣ' ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ. -Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ.

ΕΙΚ.30

ΕΙΚ.30 ΕΔΩ, ΑΡΧΙΖΕΙ (ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΦΑΣΕΙΣ) Η ΑΝΗΦΟΡΙΚΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ ΔΙΑΜΕΣΩ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ, ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΩΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΗ, ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΞΑΝΑΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΣΤΙΣ ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ ΣΤΑΘΜΕΣ ΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΑΣΗΣ ΤΗΣ. ΠΙΟ ΕΙΔΙΚΑ: ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΛΕΟΝ Ο ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΗ ΝΕΩΝ ΠΕΡΙΠΑΤΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΕΙΑ ΖΩΝΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΤΩΝ ΠΡΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΡΥΦΟΓΡΑΜΜΗΣ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ.

ΕΙΚ.31 Η ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΜΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ (ΕΝΑΕΡΙΑ) ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗΣ ΠΕΖΟΓΕΦΥΡΑΣ.

ΕΙΚ.32 Η ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΨΗΛΟΤΕΡΕΣ ΣΤΑΘΜΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ 'ΚΡΕΜΑΣΤΗ' ΣΚΑΛΑ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΕΓΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ, Η ΘΩΛΩΤΗ ΪΣΟΓΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΟΥΕΡ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ'.

ΕΙΚ.31

ΕΙΚ. 33

ΕΙΚ. 34

ΕΙΚ. 35

ΕΙΚ. 36

ΕΙΚ. 37

ΕΙΚ. 38

ΕΙΚ. 33-38 ΣΙΔΗΡΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΙΡΗ ΚΑΙ ΝΙΚΟΥ ΔΕΤΣΗ (ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΕΛΕΝΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ): ΣΤΙΛΠΝΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟ ΜΕΤΑΛΛΟ ΔΙΑΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ.

ΕΙΚ.39

ΕΙΚ.40

3. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΝΟΣ 'ΚΩΔΙΚΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗΣ' ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ
 Ήδη, από τις πρώτες περιηγήσεις μέσα στην πόλη προκειμένου να εντοπίσουμε -σημαντικά για τον σχεδιασμό- χαρακτηριστικά της, παρατηρήσαμε τούτο το περίεργο:

Ότι όλες μαζί, και η κάθε μια χωριστά, κατέτειναν σε μια κοινή αίσθηση που αυτή μας προκαλούσε κατά τη βίωσή της. Συγκεκριμένα, ήταν η αρχική αίσθηση μιας πόλης κατακερματισμένης. Την οποία σήμερα πια -λόγω της εμπειρίας μας από αυτήν- αντί για *κατακερματισμένη* θα αποκαλούσαμε *θραυσματοποιημένη*, αποδίδοντάς της θετικό (δηλαδή αντίστροφο) νόημα.

Αυτό το θετικό νόημα εκφράζει και η ανάλογη "θραυσματοποίηση" της Συνθετικής Δομής του ίδιου του Π.Σ.Κ., ως μια ακόμη ένδειξη ότι αποτελεί γέννημα αλλά και συνέχεια της πόλης.

Θραυσματοποίηση που αποδίδει στη συγκεκριμένη δομή μια ιδιόμορφη "*πολεοσειδή*" συγκρότηση και πιο ειδικά, τη δυνατότητα ενός ελεύθερου καθημερινού περάσματός της, τόσο για τους χρήστες του Π.Σ.Κ. όσο για τους κατοίκους της περιοχής.

Θεωρημένη ως σύνθεση "Σημείων", "Γραμμών" και "Επιπέδων", αυτή η θραυσματοποίηση έφερε αναπόφευκτα στο νου τη ρήση "*Punkt und Linie zu Fläche*", του μοντερνιστή ζωγράφου και δασκάλου της στοιχειακής σύνθεσης, Wassily Kandinsky.

Ρήση, το βασικό νόημα της οποίας πιστεύουμε ότι χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό και τη συνθετική δομή της πόλης του Ηρακλείου κυρίως στο παλαιό τμήμα της. Γι' αυτό -εύλογα- λειτουργήσε με αρκετή σαφήνεια ως ο (ζητούμενος) *κώδικας αρχιτεκτονικής συνύπαρξης* του Π.Σ.Κ. με αυτήν, ταυτοχρόνως και ως επιβεβαίωση του υποδόριου μοντερνιστικού χαρακτήρα της ίδιας της πρότασης κατά την εξέλιξη μέχρι την ολοκλήρωσή της.

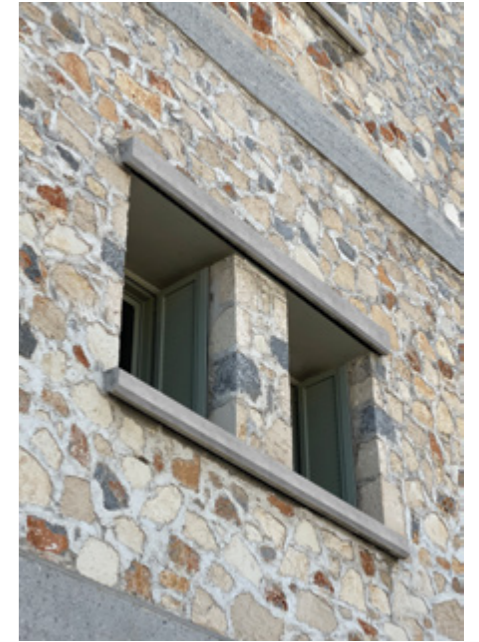
ΕΙΚ.39 Η ΚΟΝΤΙΝΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ: Ο 'ΔΑΙΔΑΛΟΣ' ΤΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΥΣΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ.

ΕΙΚ.40 Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ, ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ, ΤΑ ΥΛΙΚΑ, Η ΚΛΙΜΑΚΑ, Η ΖΩΗ ΤΗΣ.

ΕΙΚ.41-43 ΤΟ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ, ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΡΡΟΠΗ ΣΥΖΥΓΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ. Η -ΚΑΤΑ W.ΚΑΝΔΙΝΣΚΥ- ΣΧΕΣΗ 'ΣΗΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΠΕΔΟ'. - 'ΕΠΙΠΕΔΑ-ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ' ΕΜΦΑΝΟΥΣ ΛΙΘΟΔΟΜΗΣ - 'ΓΡΑΜΜΕΣ-ΖΩΝΕΣ' ΑΝΕΠΙΧΡΙΣΤΟΥ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ - 'ΓΡΑΜΜΕΣ - ΣΗΜΕΙΑ' ΜΕΤΑΛΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΕΙΚ.41

ΕΙΚ.42

ΕΙΚ.43

Μια παρέμβαση σε αναφορά με το Εξπρεσιονιστικό Μοντέρνο:

Ενώ στην περίπτωση του Kandinsky ο συγκεκριμένος “συνθετικός κώδικας” επιβεβαιώθηκε ιστορικά μέσω της δομικής καθαρότητας και ρασιοναλιστικής λογικής του διεθνούς μεσοπολεμικού Μοντέρνου, στην περίπτωση της μεταμοντέρνας δεκαετίας του '80 (με την οποία συνέπεσε η γέννηση της ιδέας της πρότασης) ο μοντερνισμός του Πολιτιστικού Κέντρου εκφράζεται διαφορετικά.

Συγκεκριμένα, περιγράφεται μέσω ενός “συναισθηματικού μοντέρνου εξπρεσιονισμού”. Και τούτο, ενόσω επικρατούσε ήδη στον τόπο μας –αλλά και γενικότερα– αυτός ο ενθουσιώδης –και συχνά επιθετικός προς τους διαφωνούντες μοντερνιστές– διεθνής μεταμοντερνισμός. Απέναντι σε αυτήν την καθολική “μεταμοντέρνα κατάσταση” που μας έβρισκε αντίθετους, απαντήσαμε λοιπόν με το δικό μας “Εξπρεσιονιστικό Μοντέρνο”. Ένα “δείγμα” θετικής επίδρασης που –ως “μη δογματικό”– δεχθήκαμε από την ανθρωποκεντρική διαχείριση των μεταμοντέρνων, ειδικά σε αναφορά με την ένταξη της σύγχρονης αρχιτεκτονικής στην υφιστάμενη πόλη και την ιστορία της.

Σε εφαρμογή λοιπόν αυτής της ήπιας “εξπρεσιονιστικής” επίδρασης στο συγκεκριμένο έργο:

Το “**Σημείο**” δεν νοείται ως “άυλη γεωμετρική παράσταση στον χώρο-χρόνο”, αλλά ως **ζωντανή χωρική μονάδα (ή στοιχείο) ενός συνόλου**.

Η “**Γραμμή**” επίσης δεν νοείται ως “άυλη γεωμετρική χάραξη”, αλλά ως συγκεκριμένη “**λίθινη πτέρυγα**” **στέρεα εδραζόμενη στη γη** και με άμεση νοητική αναφορά στο πολύ κοντινό “Ενετικό Τείχος”.

Όσο για το “**Επίπεδο**”; Αυτό, πρώτιστα νοείται ως η –φορτισμένη σε νόημα– “Γη της Κρήτης” και μετά ως “δάπεδο”, αλλά και κατακόρυφος “τοίχος” ή οριζόντια “στέγη”.

Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η (ήπια) ένδειξη “μοντέρνου εξπρεσιονισμού” που περιγράφηκε συντομογραφικά πιο πάνω, έχει αφήσει το αποτύπωμά της στον σχεδιασμό του Π.Σ.Κ. κυρίως σε αναφορά με τον εναισθητικό τρόπο της ένταξής του στην ελληνική (και πιο συγκεκριμένα κρητική) πόλη.

Μια ιδιομορφία που –πιστεύουμε– δεν αφαιρεί ούτε διακόπτει την πρωτογενή ρίζα του από το ελληνικό μοντέρνο του '60.

Σε επίρρωση των παραπάνω διευκρινίσεων περί “εξπρεσιονιστικού μοντέρνου” το Π.Σ.Κ. συγκροτείται σε:

- α. “**Σημεία**” (ή αλλιώς, “**Αυτόνομες Μονάδες**”)
- β. “**Καθαρές Γραμμές**”
- γ. “**Ελεύθερα Επίπεδα-Πεδία**”

ΕΙΚ. 44

ΕΙΚ. 45

ΕΙΚ.46

ΤΟ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΙΚΟ 'ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟ' ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΤΟΥ '80 ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ.

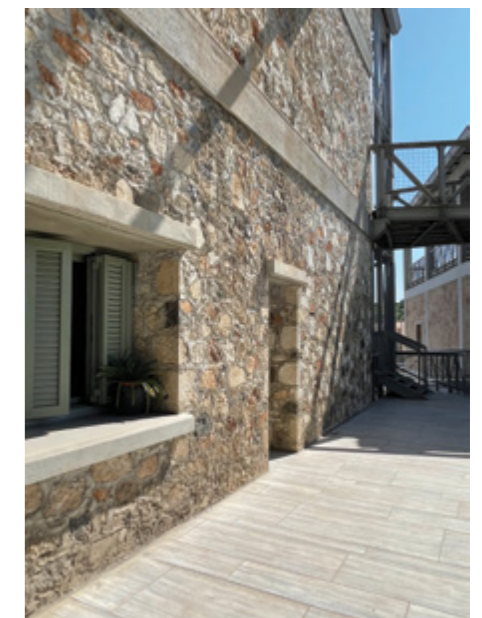
ΕΙΚ.46 Η ΑΝΤΙΡΡΟΠΗ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ 'ΕΝΤΕΧΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΥ' ΚΑΙ ΤΗΣ 'ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ -ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΤΥΧΑΙΑΣ- ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ'. (ΠΑΡΟΤΙ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΧΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ).

ΕΙΚ.47-48 ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΑΠΛΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ (ΟΠΩΣ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ 'ΣΚΟΥΡΟ' Η ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ 'ΠΑΝΤΖΟΥΡΙ')

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ (Η ΝΑ ΜΗΝ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ) ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ. ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ, ΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ 'ΣΚΟΥΡΟ' ΑΠΟ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΙΟΛΟΣ *ΑΣΙΘΗΣΙΜΟΣ*. ΑΝΤΙΘΕΤΩΣ, ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ (ΣΕ ΑΝΑΦΟΡΑ ΜΕ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΟΙΚΗΣΙΜΟΥ ΧΩΡΟΥ) ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΞΥΛΙΝΟ 'ΠΑΝΤΖΟΥΡΙ' ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΠΟΛΗΣ. ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ, ΓΙΑΤΙ -ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥΣ- Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΓΟΝΟΣ ΕΚΕΙΝΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ. ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙ, ΕΤΣΙ, *ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ* ΚΑΙ ΟΧΙ *ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΚΟ* 'ΤΕΚΝΟ' ΤΗΣ.

ΕΙΚ.47

ΕΙΚ.48

ΕΙΚ.49 Η ΛΙΘΙΝΗ ΠΤΕΡΥΓΑ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΗΝ ΚΑΜΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ.

ΕΙΚ.50 ΤΟ ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟ ΑΙΘΡΙΟ, Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ, ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΩΝ 'ΕΝΑΕΡΙΩΝ' ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΕΝΟ ΧΩΡΟ.

**4. Η ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ:
‘ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΠΕΔΟ’**

Το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο θεωρημένο ως Μοντέρνα *Στοιχειακή Σύνθεση* (κατά Wassily Kandinsky).

(α) “Σημεία”:

Αυτόνομες χωρικές ενότητες, τοποθετημένες στο συνθετικό “Πεδίο”-“Επίπεδο”, είτε μόνες, είτε συσχετισμένες ως προς τη -σχήματος αμβλείας γωνίας- “Γραμμή” της πτέρυγας.

Για παράδειγμα, ως “Σημεία” του άμεσου ή ευρύτερου πεδίου νοούνται:

- Το ταφικό Μνημείο Ν. Καζαντζάκη
- Η εκκλησία του Αγ. Ανδρέα
- Η μεγάλη Αίθουσα Συναυλιών και Πολλαπλών Χρήσεων
- Η μικρή Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων και το Αναψυκτήριο κάτω από το μεταλλικό Στέγαστρο
- Ο Παιδικός Σταθμός
- Η ενότητα της μικρής Αίθουσας Μουσικής και της Τεχνικής Υπηρεσίας
- Η σειρά των επιμέρους Γραφείων, Συλλόγων κ.λπ. που συγκροτούν τη γραμμική Πτέρυγα

(β) “Γραμμές”:

- Η δυνατή λίθινη Γραμμή του Ενετικού Τείχους. Ένα σύμβολο Ιστορίας, ταυτοχρόνως και το Όριο της παλιάς πόλης ως προς το “εντός” και “εκτός” αυτής.
- Η γραμμική λίθινη Πτέρυγα σχήματος αμβλείας γωνίας ως ανοικτή νότια αγκαλιά ποικίλων συλλογικών δράσεων.
- Η ταυτόχρονη λειτουργία της ως φίλτρο μέσω σειράς διαμπερών περασμάτων προς βορρά και τη δαιδαλώδη γειτονιά.
- Η Γραμμή της περιφερειακής λεωφόρου: Ένδειξη συσχέτισης της ταχείας κίνησης των αυτοκινήτων, ως προς την περιπατητική κίνηση των κατοίκων της πόλης.
- Η -αιωρούμενη στον χώρο- μεταλλική Γραμμή της “γέφυρας” και το πέρασμα από το Π.Σ.Κ. προς την Πλατεία Φανερωμένης, το Ταφικό Μνημείο Ν. Καζαντζάκη και τη ζώνη πρασίνου του Ενετικού Τείχους.
- Οι άπειρες τοπικές μικροκινήσεις των κατοίκων μέσα στην πόλη (και ιδιαιτέρως στη γειτονιά):
Γραμμές ατομικές-συλλογικές-περιπατητικές.
Γραμμές ευθύγραμμες-τεθλασμένες-κυκλωτερείς-“ζιγκ ζαγκ”.
Γραμμές “από-προς”, “ως-προς”, “ανάμεσα σε”, “προς τα πάνω”, “προς τα κάτω”.

Κινήσεις αλλά και στάσεις, όπως:

Ο μεγάλος κεντρικός υπαίθριος χώρος-Πλατεία του Π.Σ.Κ. Το Αίθριο κάτω από το μεταλλικό Στέγαστρο του. Τα μικρά Αίθρια-Αυλές του.

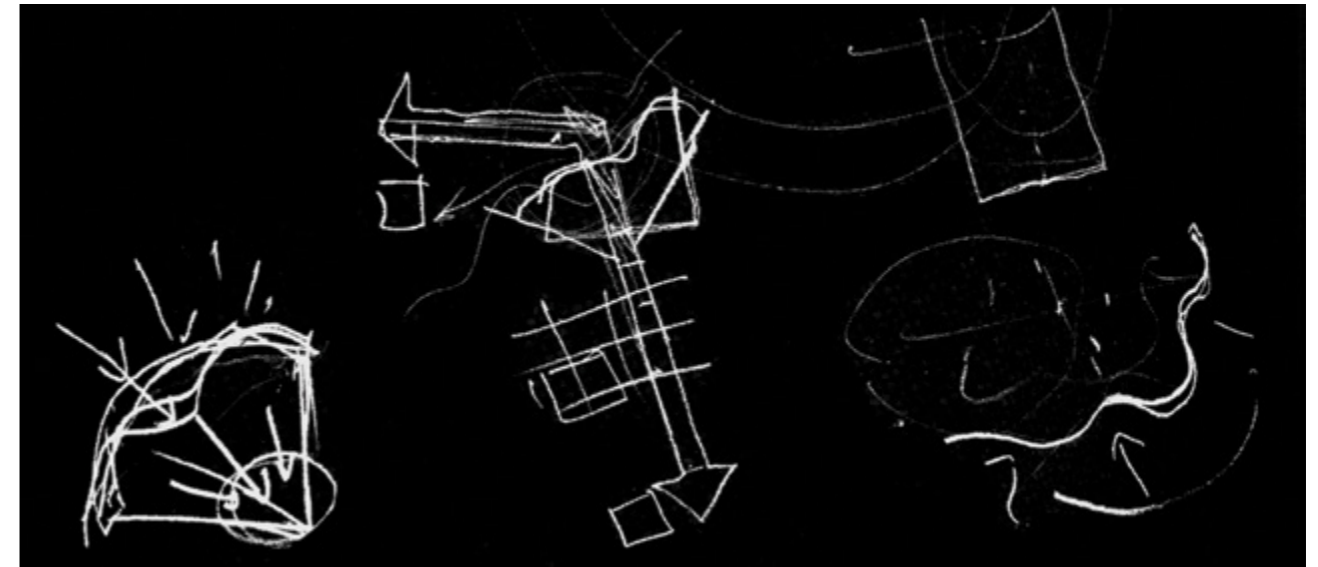
ΕΙΚ.51 ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΠΕΔΟ. Η -ΚΑΤΑ WASSILY KANDINSKY- ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΙΑΔΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ‘ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ’.

ΕΙΚ.52 ΤΟ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟ ΣΚΙΤΣΟ: ΣΗΜΕΙΑ, ΓΡΑΜΜΕΣ, ΕΠΙΠΕΔΑ, ΙΔΕΕΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΝΕΣΕΙ ΤΟΥΣ.

ΕΙΚ.53-54 ‘ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ’: ΤΟ ΜΟΝΤΑΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ.

ΕΙΚ. 51

ΕΙΚ. 52

ΕΙΚ. 53

ΕΙΚ. 54

(γ) “Επίπεδα”:

- Το Επίπεδο ως καθολικό σύμβολο της οριζοντιότητας, ταυτοχρόνως και *Επίπεδο Αναφοράς* των *Σημείων* και των *Γραμμών*, ως προς το *Όλον της Σύνθεσης*.
- Τα επιμέρους λειτουργικά Επίπεδα (οριζόντια και κατακόρυφα): Το κρηπίδωμα, το δάπεδο, το πλακόστρωτο, η φυσική χθόνια επιφάνεια (η Γη), αλλά και το Ενετικό Τείχος και ο απλός τοίχος, στις άπειρες εκφάνσεις του.

(δ)

Εντέλει, η *Πολεοειδής, Αστική, Περιπατητική, Στοιχειακή, Κτηριακή, Σύνθεση* του Πολιτιστικού Συνεδριακού Κέντρου λειτουργεί ήδη πέραν των τυπικών ορίων του “οικοπέδου” της καθώς έχει διευρυνθεί και προς φυσικές ή αστικές περιοχές εκτός αυτού, εισάγοντάς τες ελεύθερα στο πεδίο των κοινωνικών και πολιτισμικών δράσεων της. Δράσεις που -για παράδειγμα- περιλαμβάνουν επιπλέον τη διαμόρφωση της Πλατείας Φανερωμένης.

Η περιπατητική προσπέλασή της από το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο γίνεται από τη μακρά μεταλλική γέφυρα της περιφερειακής οδού. Και από εκεί, μέσω ανηφορικής κίνησης προσαρμοσμένης στην παρειά του Ενετικού Τείχους, ο περίπατος συνεχίζει προς την κορυφογραμμή του και καταλήγει στο Ταφικό Μνημείο Ν. Καζαντζάκη.

Και ένα όλως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της πρότασης:

Πρόκειται για τη σημαντική δυνατότητα συνεχούς *κοινωνικής επικοινωνίας* που παρέχει ειδικά η πολεοειδής σύνθεση του Π.Σ.Κ. και ο -εξ αυτού του λόγου- ανοιχτός, συλλογικός διαδραστικός τρόπος λειτουργίας της.

Αναφερόμαστε στην ηθελημένη γενική *μη-πρόβλεψη περίφραξης* (η απουσία της οποίας σημαδεύει ακόμη και τον ίδιο τον βασικό κτηριακό κορμό του Πολιτιστικού Κέντρου) ως πρωτοβουλία εξαιρετικά ασυνήθιστη, αλλά και τολμηρή, απέναντι στην -ισχύουσα στον τόπο μας- νοοτροπία σε αναφορά με τη δημόσια αρχιτεκτονική του.

ΕΙΚ. 55

ΕΙΚ. 56

ΕΙΚ.55 Η ΘΩΛΩΤΗ ΙΣΟΓΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΛΥΩΡΟΦΟ ΦΟΥΕΡ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ‘ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ’.

ΕΙΚ.56 ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ: ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ, ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΗ ΘΕΑ ΣΤΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ.ΕΔΩ ΓΟΝΕΙΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΩ ΣΥΖΗΤΟΥΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΥΣ.

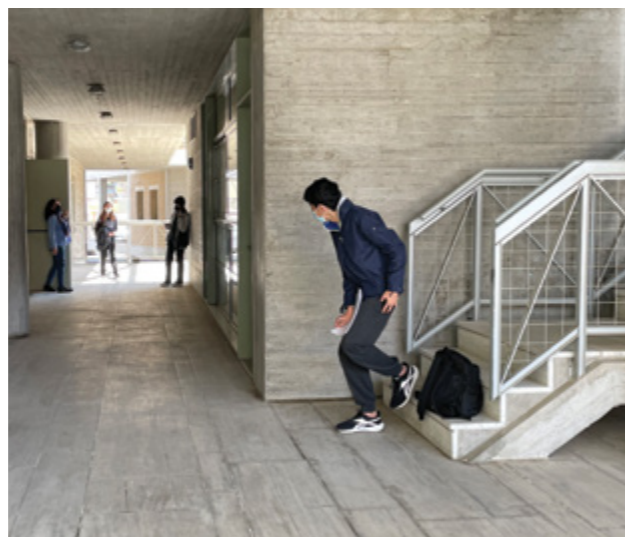
5. ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Αναλυτικά το κέντρο περιλαμβάνει:

- Τη **Μεγάλη Αίθουσα 800 θέσεων** “Ανδρέα και Μαρίας Καλοκαιρινού”, για όπερα, συμφωνικές συναυλίες, παραστάσεων μπαλέτου, θεάτρου, και συνέδρια (με τους απαραίτητους υποστηρικτικούς-βοηθητικούς χώρους).
- **Πειραματική Αίθουσα 150 θέσεων** για κοντσέρτα, μουσική δωματίου, ρεσιτάλ, εκθέσεις, σεμινάρια (με τους απαραίτητους υποστηρικτικούς-βοηθητικούς χώρους).
- **Μικρή Αίθουσα συναυλιών 240 θέσεων** επίσης για κοντσέρτα, μουσική δωματίου, ρεσιτάλ, εκθέσεις, σεμινάρια (με τους απαραίτητους υποστηρικτικούς-βοηθητικούς χώρους).
- **Μικρό Πειραματικό Θέατρο 105 θέσεων** (με τους απαραίτητους υποστηρικτικούς-βοηθητικούς χώρους) και αναψυκτήριο για ταυτόχρονη εξυπηρέτηση του συνολικού υπαίθριου χώρου κάτω από το μεταλλικό Στέγαστρο.
- **Χώρο πολλαπλών χρήσεων, 230 περίπου θέσεων**, για εκθέσεις, συνέδρια, εργαστήρια κ.ά.
Βρίσκεται στο δώμα της Μεγάλης Αίθουσας “Ανδρέα και Μαρίας Καλοκαιρινού”, με ευρεία θέα προς το Ενετικό Τείχος και την πόλη.
- **Γραφεία Διοίκησης** και λοιπούς υποστηρικτικούς χώρους .
- **Αίθουσες για εκπαίδευση και ελεύθερες δράσεις** των δημοτών της πόλης (Ωδείο, φωτογραφικό εργαστήριο κ.ά.).
- **Υπόγειους χώρους Στάθμευσης**, και επιπλέον **χώρους εργαστηρίων σκηνικών και ψηφιακής τεχνολογίας**, χώρους αποθηκευτικούς και βοηθητικούς, κ.ά. αποθηκευτικούς, βοηθητικούς κ.λπ.
- **Τον Σχεδιασμό της πλατείας (διατηρητέας) υπόσκαφης εκκλησίας “Φανερωμένης” και υπαίθριας πορείας** κατά μήκος του Ενετικού Τείχους προς (και από) το Μνημείο Καζαντζάκη και την ευρύτερη ζώνη πρασίνου.
- **Την Ένταξη της (διατηρητέας) εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα** στην κεντρική πλατεία –αγκαλιά του Π.Σ.Κ.

ΕΙΚ.57

ΕΙΚ.58

ΕΙΚ.59 Η ΔΑΣΚΑΛΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, Η ΜΙΚΡΗ ΜΑΘΗΤΡΙΑ, Ο ΗΧΟΣ ΤΟΥ ΦΛΑΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΠΙΑΝΟΥ, ΕΝΩΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΗΧΟΥΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥΣ ΔΙΑΔΡΟΜΟΥΣ, ΤΙΣ ΑΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΡΗΤΗΣ. Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΩΣ *ΒΙΩΜΑ* ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΗΜΕΡΑ, ΕΝ ΕΤΕΙ 2022.

ΕΙΚ.60 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΗ 'ΤΑΡΑΤΣΑ-ΜΠΑΛΚΟΝΙ' ΤΟΥ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟΥ, ΜΕ ΘΕΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ, ΤΟ ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΝΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ.

ΕΙΚ.61 ΤΟ ΑΙΘΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ.

ΕΙΚ.62 ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣΤΕΡΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΟ ΕΝΕΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ.

ΕΙΚ.63 Η ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΤΗΣ ΟΦΙΟΕΙΔΟΥΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΙΑΣ: ΤΟ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ-ΤΟΠΟΣΗΜΟ ΟΠΟΥ ΣΥΓΚΛΙΝΟΥΝ ΟΙ ΟΔΟΙ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΝΟΥ. ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΔΥΣΚΟΛΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΚΟΥ ΚΤΗΡΙΑΚΟΥ ΚΟΡΜΟΥ ΑΠΟ ΑΠΩΗ ΔΟΜΙΚΗ, ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ, ΥΛΙΚΗ. ΕΔΩ, ΤΟ ΤΟΠΟΣΗΜΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ -ΚΑΤΑ ΚΑΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ- ΚΑΙ ΩΣ 'ΣΤΡΟΦΕΑΣ' (Η 'ΜΕΝΤΕΣΣΕΣ') ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΙ ΤΑ ΔΥΟ ΣΚΕΛΗ ΤΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ. ΛΕΣ ΚΑΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΝΑ ΑΝΟΙΓΟΚΛΕΙΣΟΥΝ.... ΤΟ ΕΠΙΧΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ 'ΝΤΕΣΛΙΔΙΚΟ ΑΡΤΙΦΙΣΙΕΛ' ΜΕ ΧΡΩΜΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΟ ΣΤΟ ΥΛΙΚΟ.

ΕΙΚ.64 Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΙΘΟΥΣΑ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ' 800 ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΟΠΕΡΑ, ΣΥΜΦΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ, ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΠΑΛΕΤΟΥ, ΘΕΑΤΡΟΥ, ΣΥΝΕΔΡΙΑ Κ.Α.

ΕΙΚ.65 Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΙΘΟΥΣΑ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ' 800 ΘΕΣΕΩΝ

ΕΙΚ.66

ΕΙΚ.68

ΕΙΚ.67

ΕΙΚ.66-67 Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΙΘΟΥΣΑ 'ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ' 800 ΘΕΣΕΩΝ

ΕΙΚ.68 Ο ΘΟΛΩΤΟΣ ΟΦΙΟΕΙΔΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ, ΜΕ ΕΙΣΟΔΟ-ΕΞΟΔΟ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΡΩΜΑΝΟΥ Η ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ Π.Σ.Κ. ΣΤΟ ΟΡΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΟΥΕΡ, ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΥΑΛΟΠΕΤΑΣΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΕΙ.

ΕΙΚ.69

ΕΙΚ.70

ΕΙΚ.71

ΕΙΚ.70-71 Η ΜΙΚΡΗ ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ 240 ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΚΟΝΣΕΡΤΑ, ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ, ΡΕΣΙΤΑΛ, ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ Κ.Α.

ΕΙΚ.72-73 Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΜΙΚΡΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ 105 ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ Π.Σ.Κ.

ΕΙΚ.72

ΕΙΚ.73

6. ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ‘ΑΡΓΟΠΟΡΟΥΣΑΣ’ (ΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙ 40 ΧΡΟΝΙΑ!) ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Είναι γνωστό, διαρκές και συλλογικό, το πρόβλημα της -βασανιστικής για τους δημιουργούς τους- αργοπορίας των δημόσιων αρχιτεκτονικών έργων. Ιδιαίτερως εκείνων που προέρχονται από βραβευμένες προτάσεις “πανελλήνιων αρχιτεκτονικών διαγωνισμών”. Λες και η βράβευση είναι ποινή και όχι αναγνώριση αξίας. Εντούτοις, ας επιτραπεί ο εξής -ίσως μη αναμενόμενος- ισχυρισμός, ειδικά μάλιστα σε αυτήν την εποχή όπου η βιασύνη κυριαρχεί:

Ότι το Πολιτιστικό Συνεδριακό Κέντρο Κρήτης, ως υλοποιημένο έργο πια, είναι σήμερα μάλλον πιο ώριμο, ταυτοχρόνως και πιο νέο από όσο έδειχνε ότι ήταν όπως σχεδιάστηκε βάσει της ιδέας του το 1983.

Και τούτο, γιατί η αργοπορία του προς την ολοκλήρωση δεν ήταν χρόνος νεκρός, αλλά -έστω και περιστασιακά- χρόνος δημιουργικός (ευτυχώς). Μιας και οι όποιες τεχνολογικές ή λειτουργικές μετατροπές, καθώς και οι όποιες εκσυγχρονιστικές παρεμβάσεις από πλευράς των διαδοχικών Δημοτικών Αρχών ήταν -κατά βάση- προς όφελος και όχι προς ζημία του έργου. Και τούτο, επειδή έγιναν με την (ασυνήθιστη) επιθυμία και συμφωνία όλων “-προς θεού- να μην χαλάσει το έργο”.

Αισθανθήκαμε, μάλιστα, ότι συμφώνησε μαζί μας και το ίδιο, καθώς ο *ανθρωποκεντρισμός* της Συνθετικής Ιδέας του και ο *ορθολογισμός* της μοντερνιστικής Δομής του, λες και συνεργάζονταν μαζί μας προκειμένου όχι μόνο να μην το χαλάσουμε, αλλά να το καθιστούμε συνεχώς επίκαιρο μέσα στον χρόνο.

Ήταν, λοιπόν, αυτός ο *διφυής χαρακτήρας του*, που επέτρεψε στο έργο να είναι δεκτικό στην ενσωμάτωση των μετατροπών στην αρχική αρχιτεκτονική ιδιομορφία του. Και έτσι διατήρησε τη βασική υπόστασή του απείραχτη και μάλιστα βελτιωμένη μέσα στον χρόνο.

Όπως τη διατηρούν κάποιοι (σπάνιοι) άνθρωποι που ομορφαίνουν καθώς μεγαλώνουν. Και τούτο, επειδή ζουν, σκέπτονται, πράττουν, “αγαθώ τω τρόπω” ως διαρκώς *νεωτεριστές, ταυτοχρόνως και διαρκώς ανθρώπινοι*.

Ιδού μια “αργοπορούσα” εμπειρία από τη σχέση που είχαμε με την αρχιτεκτονική. Και γι’αυτόν τον λόγο, αξίζει ίσως να τη μεταδίδουμε ως παλαιότερες γενιές στις νεότερες.

ΕΙΚ.74-75 ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΔΕΝ ΣΥΝΙΣΤΑ ΠΑΝΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ. *ΑΝΤΙΘΕΤΩΣ, ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΕΙ ΤΗ ΔΙΑΡΚΗ ΖΩΝΤΑΝΙΑ ΤΗΣ, ΠΑΡΑ ΤΗ ΣΥΝΑΚΟΛΟΥΘΗ ΥΛΙΚΗ ΦΘΟΡΑ ΤΗΣ.* ΑΥΤΟ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ, ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΑΚΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΩΜΑ ΤΩΝ ΔΕΝΤΡΩΝ (ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΙΚ. 74). ΤΟ ΙΔΙΟ ‘ΠΑΙΧΝΙΔΙ’ ΤΟΥ -ΔΙΑΡΚΟΥΣ Η ΞΑΦΝΙΚΟΥ- ΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΧΡΟΝΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΔΩΣΕΙ ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΥΡΥ ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΠΟΥ (ΠΙΘΑΝΩΣ) ΔΕΝ ΕΞΗΓΕΙΤΑΙ, ΑΛΛΑ ΟΥΤΕ ΚΑΙ ΞΕΧΝΙΣΤΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΥΧΑΙΟ ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ. ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ, Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΤΙΚΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΣΤΟ ΦΟΝΤΟ ΤΟΥ ΣΤΕΝΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΟΥ ΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΛΙΘΙΝΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ (ΕΙΚ.75) ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΑΝΕΞΙΤΗΛΑ ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΩΣ ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΟΛΟΥ! ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΩΣ, Η ΙΔΙΑ (Η ΣΧΕΤΙΚΗ) ΕΙΚΟΝΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΑΡΡΗΤΟ ΔΙΑΡΚΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ. ΠΟΥ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΗΓΟΡΟ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΊΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΝΕΣΕΙ ΤΗΣ, ΧΩΡΙΣ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΛΟΓΙΑ Η ΠΟΙΗΤΙΚΑ ‘ΔΑΝΕΙΑ’.

ΕΙΚ. 74

ΕΙΚ. 75

Και ένας “σκιερός” αναστοχασμός:

Οι σκέψεις που ακολουθούν (και κλείνουν) αυτήν την παρουσίαση αναφέρονται σε ένα μόνο από τα πάρα πολλά προβλήματα της δημόσιας αρχιτεκτονικής μας: Δηλαδή, εκείνο της απίστευτης αργοπορίας της προς την υλοποίηση της (ή -ακόμη χειρότερα- της ενδεχόμενης μη πραγματοποίησης της).

Πρόβλημα που -στην περίπτωση μας- είχε ευτυχική κατάληξη, αλλά στην γενική του έκφανση οδηγεί συχνά -πέραν της μεγάλης αυτής στεναχώριας για κάθε αρχιτέκτονα- στο ατελέσφορο συμπέρασμα ότι *“καλή (άρα και κακή;) δημόσια ελληνική αρχιτεκτονική δεν υπάρχει πια” (!)*.

Και αναφέρεται εδώ ο όρος “ατελέσφορη”, γιατί, παρά τα κακοπαθήματα της, *καλή σύγχρονη δημόσια ελληνική αρχιτεκτονική υπήρξε και υπάρχει*, τόσο υλοποιημένη, όσο και μη υλοποιημένη (μιας και στην δεύτερη περίπτωση διατηρούνται ζωντανές τουλάχιστον οι ιδέες της).

Γι’ αυτό λοιπόν, καλό και αναγκαίο είναι η ύπαρξη της να υποστηρίζεται συνεχώς και στις δυο περιπτώσεις. Ταυτοχρόνως, υποχρέωση μας είναι να διατηρούμε ζωντανή και κάθε προσπάθεια να αλλάξει η ισχύουσα τάξη πραγμάτων, τόσο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής αρχιτεκτονικής. Και ας γίνεται εδώ αναφορά μόνο στην δημόσια.

Γίνεται όμως αιτιολογημένα. Καθώς την *ευρεία πραγματική πραγματικότητα της αρχιτεκτονικής ενός τόπου την αποκαλύπτει πρωτίστως η δημόσια αρχιτεκτονική του* και όχι οι εκάστοτε “αξιολογικές ιεραρχήσεις” μεταξύ αυτής και της ιδιωτικής έκφανσης της.

Κατά συνέπεια, η επιμονή να διατηρούνται και να προβάλλονται και οι δυο ως *ζωντανές και μαχόμενες*, είναι που μετρά και όχι το συνεχές “μαρτυρολόγιο” των παθών τους και μάλιστα κατόπιν εορτής.....

Γι’αυτό ας μην ξεχνάμε, αντιθέτως ας διαδίδουμε τις ασυνήθιστες ευτυχείς περιπτώσεις, όπως η παρούσα: Δηλαδή, εκείνες όπου η εξαιρετική συνεργασία του *Δημόσιου παράγοντα* (μέσω της διοίκησης, αλλά -κυρίως των αρχιτεκτόνων και ειδικών μηχανικών του) με τους βραβευμένους *Ιδιώτες αρχιτέκτονες και ειδικούς μηχανικούς*, δεν πήγε χαμένη. Αντιθέτως, οδήγησε στην ολοκληρωμένη υλοποίηση μιας τόσο πολυπαραγοντικής -ταυτοχρόνως και μεγάλης σε μέγεθος- δημόσιας κτιριακής σύνθεσης.

Στο πλαίσιο αυτής της πολύ θετικής εμπειρίας μας, εκφράζουμε εδώ με έμφαση εγκάρδιες ευχαριστίες προς τους αντίστοιχους αρχιτέκτονες και ειδικούς μηχανικούς της ΔΕΠΑΝΑΛ ΑΕ γι’ αυτήν την μακρά συνεργασία μας “επί του πεδίου”. Συνεργασία όπου, ως μετέχουσες και μετέχοντες του Δημόσιου Τομέα, προσέφεραν απλόχερα την ειδική επιστημονική γνώση και -κυρίως- την *προσωπική έγνοια τους* για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Γι’ αυτό η πόλη και το ΠΣΚ τους χρωστούν πολλά...

Η ομάδα των μελετητών
10 -04 - 2023

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΝΕΤΣΟ

Το Πολιτιστικό και Συνεδριακό Κέντρο του Ηρακλείου Κρήτης χρειάστηκε μερικές εβδομάδες για να συλληφθεί πρωταρχικά, στα πλαίσια ενός αρχιτεκτονικού διαγωνισμού το 1983, και τριάντα επτά χρόνια, από τα οποία τα είκοσι δύο άπρακτα, για να παραδοθεί ολοκληρωμένο.

Συνδέει κατά τρόπο μοναδικό και παράδοξο ένα απώτερο χρονικό σημείο με το παρατεταμένο “τώρα” και αυτή η σύνδεση γίνεται ακόμα πιο ιδιαίτερη και συναρπαστική, καθώς η ιδέα του 1983, παρά την πάροδο των ετών, υλοποιήθηκε εν πολλοίς αυτούσια και με αναγνωρισμένη επιτυχία, αφού πλήθος, ακόμη και έμμεσων, συντελεστών διεκδικεί και προβάλλει δημόσια την όποια συμβολή του στο έργο. Η συνθήκη αυτή παρακινεί μια σειρά ερωτημάτων και συλλογισμών, λιγότερο ή περισσότερο προφανών, λιγότερο ή περισσότερο ειδικών, σε σχέση με μια καθαυτό αρχιτεκτονική αναφορά.

Οι προφανείς στοχασμοί σχετίζονται με τη διαρκή κακοδαιμονία των δημόσιων οικοδομικών προγραμμάτων, ειδικά αυτών που ξεκινούν με αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Απουσία ηγεσίας και κοινών φιλοδοξιών, σαν αυτές που παρήγαγαν τα μνημεία των τοπικών κοινωνιών του 19ου αιώνα, αδυναμία προσήλωσης των πάσης φύσεως αρμοδίων στην επίτευξη στοιχειωδώς απαιτητικών και μεσο-μακροπρόθεσμων στόχων, πρόχειρος και ελλιπής προγραμματισμός, κακή προετοιμασία των διαγωνισμών με πάγια απουσία στοιχείων ανάλυσης, απωθητικές προκηρύξεις με παράλογη έκτασης και βάθους ζητούμενα, προβληματική σύνθεση κριτικών επιτροπών, προφανώς επιπόλαιες κρίσεις, αδιαφάνεια, “κακοί σύμβουλοι” κάθε είδους προστίθενται στις αντικειμενικές δυσκολίες οποιουδήποτε αρχιτεκτονικού ή και αμιγώς τεχνικού έργου.

Ωστόσο, αν κάτι αξίζει να συνοδεύσει αυτή τη δημοσίευση του Πολιτιστικού και Συνεδριακού Κέντρου είναι μερικές σύντομες σκέψεις που αφορούν τον εσωτερικό λόγο της αρχιτεκτονικής. Η σχεδιαστική μέθοδος και η αρχιτεκτονική παιδαγωγία του Τάσου Μπίρη, ήδη πολλαπλά δοκιμασμένες και ανθεκτικές και οι δύο, δομήθηκαν στη βάση συγκεκριμένων αρχών μοντερνιστικής αφετηρίας, πλήρως κωδικοποιημένων σε μια συνεκτική γλώσσα, κατάλληλη για χρήση από “μαθητές” και “ακολουθούς”, για να χρησιμοποιήσουμε όρους από την ιστορία της τέχνης που απάλειψε η λογική της καλλιτεχνικής πρωτοπορίας στη Μοντέρνα αρχιτεκτονική. Ελέγχθηκαν επανειλημμένα στην εφαρμογή και τεκμηριώθηκαν επαρκώς θεωρητικά διά λόγου.

Στη νεοελληνική αρχιτεκτονική μπορώ να εντοπίσω τρεις προγενέστερες περιπτώσεις “σχολών”, δηλαδή ομάδων δημιουργών με ενιαίο ύφος και αρχές σε συγκεκριμένο τόπο: αυτών του Ερνέστου Τσίλλερ, του Δημήτρη Πικιώνη και των Δημήτρη και Σουζάνας Αντωννάκη. Αυτή που δημιούργησε ο Ερνέστος Τσίλλερ με βάση την αρχιτεκτονική του Θεοφίλου Χάνσεν, ο “Αθηναϊκός Κλασικισμός”, είχε θεωρητική τεκμηρίωση εύλογα για την περίοδο του ιστορισμού εντοπιζόμενη στη γνώση των αρχαίων προτύπων. Βασίσθηκε στη συστηματική, αλλά άκριτη και εν τέλει αδιέξοδη, διδασκαλία του βασικού συντακτικού στο Σχολείο των Τεχνών και στη γραμματική ασφάλεια της βιομηχανικής αναπαραγωγής ρυθμολογικών και διακοσμητικών στοιχείων. Οι περιπτώσεις του Δημήτρη Πικιώνη και των Δημήτρη και Σουζάνας Αντωννάκη, επίσης με έδρα την Αθήνα, προϋπέθεταν ασφαλή κατανόηση σύνθετων αρχών, συνολική συγκρότηση, κριτική εγρήγορση και καλλιτεχνική ευαισθησία, δηλαδή όρους που αργά ή γρήγορα αποθαρρύνουν τις εύκολες μιμήσεις.

Το Πνευματικό και Συνεδριακό Κέντρο του Ηρακλείου επιβεβαιώνει τον δημιουργικό δυναμισμό της αρχικής αρχιτεκτονικής ομάδας και αποκαλύπτει μίαν απροσδόκητη διεύρυνση των ορίων της γλώσσας που ταυτίσαμε με τον Τάσο Μπίρη, ίσως και ανατροπή αυτών που ως τώρα θεωρούσαμε αποκλειστικά συστατικά της.

Ο αυστηρός κάρναβος του (υποτιθέμενου) εγχειριδίου αυτής της γλώσσας κατατεμαχίζεται, ώστε να ανταποκριθεί στην αστική συνθήκη. Το κτήριο (ακριβέστερα: το συγκρότημα κτηρίων, οι emphatic συνδέσεις του προς τα πέριξ και τα σχεδιασμένα κενά του) συμφύεται με την πόλη και από αυτοτελές ιδεώδες στοιχείο γίνεται μέσον συγκόλλησης των θραυσμάτων της, οικοδομικών τετραγώνων, ευρισκόμενων οικοδομημάτων με ή χωρίς χαρακτήρα, αστικών κενών, πεζοδρόμων και οδικών αρτηριών. Διεκδικεί τη θέση του στο δίκτυο των δημόσιων χώρων και των μνημείων της.

Η σχεδιαστική στρατηγική που οργανώνει τα συστατικά του συγκροτήματος αφομοιώνει τυπικές τεχνικές του μεταμοντερνισμού -περιστροφή, κατατεμαχισμός, επαλληλία, σύγκρουση... -. Αυτό γίνεται ευχερώς, λόγω της ιστορικότητας του αστικού πλαισίου -αγαπημένης επικράτειας του μεταμοντερνισμού- και αποδίδει στη συνολική διάταξη τον αέρα ενός πολεοδομικού παλίμψηστου.

Τα κτηριολογικά συστατικά του συγκροτήματος διατυπώνονται σε πολλαπλώς αποκλίνοντα ιδιώματα, ενέργεια που επίσης παραπέμπει στη σύνθετη μεταμοντέρνα στρατηγική της γειτνίασης, της ομοιότητας και την αντίθεσης: μπετονένιος σκελετός με ελεύθερα υποστυλώματα (στις επιβλητικές διαστάσεις που επιβάλλουν οι κανονισμοί), επίπεδα δώματα, μεγάλα ανοίγματα και φερόμενα στοιχεία πληρώσεως, αλλά και περιορισμένων διαστάσεων διατρήματα σε τοίχους, μικρές και μεγάλες στέγες, πυργοειδή κλιμακοστάσια, μνημειώδεις λιθοδομές και επιβλητικά πολυώροφα μεταλλικά ικριώματα. Η συναίρεση περιλαμβάνει τα νεωτερικά domino της πόλης του Ηρακλείου και τις μινωικές ακροπόλεις, ως και τη δυναμική χωρική δομή του τύπου των περίφημων Carceri d' invenzione του Giovanni Battista Piranesi, με τις μετέωρες ατέρμονες κλίμακες και τις μισοκρυμμένες διόδους που, στην περίπτωση του Ηρακλείου, συνεχίζονται εφραπτόμενες ή δια μέσου των κτηρίων, ώστε να τα συνδέσουν με τις επάλληλες στάθμες της πόλης και των ιστορικών τειχών.

Το Πνευματικό και Συνεδριακό Κέντρο του Ηρακλείου επιβάλλει να αναθεωρήσουμε τις βιαστικές και ίσως δογματικές αντιλήψεις μας για τα συστατικά της αρχιτεκτονικής γλώσσας, για τη διαφορετική, ανάλογα με το γνωσιολογικό και επιστημολογικό πλαίσιο, εγκυρότητα και σημασία των κατατάξεων, για τον κανόνα και την εξαίρεση, για τη διαλεκτική της πρωταρχικής δομής έναντι των πρόσθετων στοιχείων, για τις αφομοιωτικές δυνατότητες και την εκφραστική ισχύ της αρχιτεκτονικής. Όπως είχα υποστηρίξει σε χρόνο κοντινό προς την αρχική σύλληψη του έργου, “τελικά απομένει να αναγνωρίσουμε την αρχιτεκτονική ως αυτό που είναι: ένας αυτόνομος κλάδος με δικές του αρχές, συμβάσεις και νοήματα, αναπόφευκτα εδραιωμένα στην εμπειρία του παρελθόντος, στην κατανόηση και επεξεργασία ή μεταμόρφωση των οποίων στηρίζεται η δημιουργία και η κατανόηση των νέων μορφών και νοημάτων, που έτσι απελευθερώνονται από την ευκολία των υφολογικών κωδίκων και την τυχαία εικονογραφική αναφορά. Αν σήμερα [το 1988, που πρωτοδιαβάστηκε στο Θ' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο αυτό το απόσπασμα, αλλά και τώρα] η πρόσληψη του νοήματος της αρχιτεκτονικής από το ευρύ κοινό είναι δυνατή μόνο με τα ελλιπή εφόδια που παρέχει η εγκύκλια εκπαίδευση και τα διεστραμμένα κριτήρια της λατρείας των αποσπασμάτων της εικονογραφίας του παρελθόντος, μια τέτοια στροφή της αρχιτεκτονικής μπορεί να ελκύσει και να διατηρήσει την προσοχή του κοινού, όχι με την υπερβολή, αλλά μέσω του μέτρου, της σαφήνειας και της εικόνας του όλου, παρά την εξασθένηση των αισθήσεων και των αισθημάτων, αν αξιοποιήσει ως πηγή εγκυρότητας και αυθεντικότητας του έργου, όχι το αρχιτεκτονικό υποκείμενο, αλλά την αλήθεια.”

Γ. Πανέτσος